

החדשה ברש"י דמשמע דבאכילה הראשונה אינו יוצא כלל וזה צ"ע כנ"ל דגבי מרור פירש הרשב"ם דיוצאים באכילה ראשונה ואכילה שניה היא רק לשינוי לתנוקות, עוד יש להעיר דלעיל דף ק"ח. אמר ריב"ל השמש שאכל כזית מצה כשהוא מיסב יצא וכתב הרשב"ם: שמש שאכל כזית מצה לא גרסינן באחרונה, עכ"ל, וצ"ב מה ראה הרשב"ם למחוק גירסא זו הרי

דעת הרשב"ם דכל אדם יוצא ידי **ואוכל** במצה שבסוף הסעודה משום דבעינן לאכול את הסעודה וזכר למצה הנאכלת עם הפסח וא"כ שפיר יש לגרוס דהשמש שאכל כזית באחרונה יצא, [ועמש"כ בזה בסימן ס"ח (בענין השמש שאכל כזית בהסיבה)], עוד יש להעיר דבמשנה דף ק"ב. תנן ישנו כולן לא יאכלו ופירש רשב"ם דאם התחילו לאכול הפסח וישנו לא יאכלו דנראה כאוכל הפסח בב' מקומות וה"ה נמי במצה בזמן הזה לאחר שהתחיל לאכול מצת חובה באחרונה וישן שוב לא יאכל משום דעבידא זכר לפסח בזמן שבית המקדש קיים, והנה בהא דלא יאכלו בפסח כתב בתפארת ישראל דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מהתורה בשב ואל תעשה והיינו דמייירי דהתחילו לאכול הפסח ונרדמו קודם שאכלו ממנו כזית ואסרו חכמים עליהם להמשיך אכילתם אע"פ דמבטלים מהם מצוות אכילת הפסח, ולכאורה נראה דכך צ"ל נמי גבי מצה דאם נרדמו קודם אכילת כזית שבאחרונה שוב לא יאכלו ולא יקיימו חובת מצה בלילה זה דהרי במצה שאכלו בראשונה נתכוונו שלא לצאת דרצו לצאת רק במצה שבאחרונה וכיון דלא אכלו באחרונה כזית נמצא שלא קיימו המצוה. אמנם צ"ע לומר כן דבשלמא גבי פסח הוי גזירה שיאמרו דפסח נאכל בב' מקומות והוא איסור תורה לכך אסרו לאכול אחר שנרדמו ועקרו מצוה של תורה כדי שלא יבוא

לידי איסור תורה שיאכל בב' מקומות אבל במצה אין חשש כלל שיבואו בה לאיסור תורה אלא דכיון דהיא נאכלת זכר לפסח לכך תיקנו בה שתהא דומיא דפסח אך לומר דמחמת כן יעקרו חכמים את קיום מצוות המצה בשב ואל תעשה הוא דבר שאינו מסתבר כלל. ועיין מה שכתבנו בסוף סימן קל"ט (ישנו כולן אחר התחלת אכילת הפסח או המצה).

אוצר החכמה

ולכך היה נראה ראולי נפל ט"ס ברשב"ם וצריך לגרוס בו כגירסא הישנה שברש"י, ועיין ברא"ש שהעתיק דברי הרשב"ם: "ועל כן אנו מברכין על אכילת מצה בראשונה אע"ג שאיננו עליו חובה מדאמר רב חסדא לעיל גבי מרור ולאחר שמילא כריסו ממנו היאך חזור ומברך עליו", ושינה ממה שכתוב לפנינו ברשב"ם "אע"פ שאינה לשם חובה" וגרס "אע"ג שאינה עליו חובה" ונראה דפירושו שאין האכילה הראשונה עליו חובה משום דאפשר לכוון לצאת בשניה אלא דכיון דבעינן לברך על אכילה ראשונה דהרי א"א לברך באכילה שניה לכך שוב אנו אוכלים אכילה ראשונה לשם מצוה ויוצאים באכילה ראשונה, ובוה יתיישב כל מה ששאלנו על הרשב"ם דלפ"ז דבריו מתאימים עם מש"כ גבי מרור דיוצא באכילה ראשונה, וכן מבואר מה דמחק הגירסא דהשמש יוצא באחרונה דהרי לעולם גם בראשונה יוצא, וכן מבואר מה דאמרו דאם ישנו אחר שהתחילו המצה באחרונה שוב לא יאכלו דכבר יצאו את עיקר מצוות המצה בראשונה אלא דחוזרים לאכול באחרונה זכר למצה הנאכלת עם הפסח באחרונה וכאשר ישנו הפקיעו חכמים מצוה זו של האכילה כנגד מצה הנאכלת עם הפסח כיון דכבר יצאו את עיקר מצוות מצה דאורייתא באכילה ראשונה ואין בזה עקירת מצוה של תורה.